

Dr. Kónya István tájékoztatója

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Magam is örömmel és tisztelettel köszöntöm Önöket, hiszen jelenlétük az igazságszolgáltatás iránti érdeklődést tanúsítja, amelyet mi igyekszünk természetesen amennyire csak lehet kielégíteni.

Az elmúlt fél esztendőnek a büntető ítélkezéséből két olyan esetet szeretnék említeni, amelyek reprezentálják egy kicsit a Kúria tevékenységét annyiban, hogy szemléltetik azt, hogy a Kúria kézben tartja a legsúlyosabb élet elleni bűncselekmények ítélkezési gyakorlatát, természetesen nem csak ezt, de a védett jogtárgy fontosságára tekintettel tudatában vagyunk annak, hogy ezen a téren hát azoknak a cselekményeknek az elbírálása, szankcionálása ítélkezési gyakorlata, amelyek a legsúlyosabb joghátrányok kiszabását teszik lehetővé az azért is fontos, mert az egész büntetési hierarchia torzulhat amennyiben a legmagasabb szinten, legsúlyosabb büntetések kiszabását igénylő cselekmények elbírálásában valami disszonancia fordulhat elő, vagy valamilyen értékelési arányeltolódás mutatkozna meg.

Tehát ezek közül van az első példa, amennyiben ennek a tárgya egy élet, testi épség, egészség elleni bűncselekmények között elhelyezkedő deliktum, életveszélyt okozó testi sértés, kifosztás és még más bűncselekmények is. Ez az ügy elhíresült, nyugodtan mondhatom, hiszen rengeteg tudósításnak volt a tárgya, úgy is lehetett róla olvasni, hogy az ügynevezett lúgos orvosnak az ügye. Ennek a cselekménynek az elkövetőjét egy megismételt eljárás során, hiszen ez az ügy már egyszer megfordult a Kúrián, amikor is hatályon kívül helyezés és részben megismételt eljárás elrendelése lett a döntés, és ennek eredményeképpen az ítélőtábla egy új másodfokú eljárást folytatott le, majd a megismételt eljárás eredményeképpen az ügy terheltjét életveszélyt okozó testi sértés büntette, kifosztás büntette, magánlaksértés, személyi szabadság megsértése és még más bűncselekmény miatt 9 évi szabadságvesztésre ítélték. Ez az ügy minden irányú fellebbezések folytán került ismét a Kúriára harmadfokú eljárásra, melynek eredményeképpen a Kúria ezt az ügyet lezárta és 11 évre súlyosította a főbüntetést, a közügyektől eltiltást pedig 10 évre emelte fel.

Ennek az ügynek az elbírálása két szempontból volt jelentős és érdekes. Nyilvánvalóan, hogy azokon túlmenően, akiket érintett, hogy egyrészt ennek a hosszú ideje, tehát 5 éve húzódó, sőt 6 éve húzódó eljárásnak a végére tett pontot a Kúria, és anyagi jogi szempontból ugye értékelte a cselekményt és a büntetés súlyát, illetve a cselekmények súlyához mérten állapította meg a joghátrányt amennyiben súlyosította két évvel a szabadságvesztés tartamát, a minősítéseket is kiigazította részben. Tehát egyrészt ez volt a jelentősége, hogy jogerősen befejeződött ez a nagy érdeklődésre számot tartó ügy. A másik pedig az, hogy fontos tanúságokat szolgált az új büntetőeljárás törvény alkalmazását illetően, hiszen elbírálására és befejezésére 2018. július 1-je után került sor, amikor már az új büntetőeljárás törvény hatályba lépett. Ez pedig azért fontos, mert ugye a törvények a rendelkezései sok tekintetben eltérnek a 98. évi XIX. törvény, a korábbi Be.-nek a rendelkezéseitől és ezeket az új rendelkezéseket alkalmazni kellett azokban az ügyekben is, amelyek egyébként a hatálybalépés időpontját megelőzően érkeztek a Kúriára.

Lényeges módosulások történtek éppen a harmadfokú eljárás megindulását és a harmadfokú ügyek felülbírálatát illetően. Ezért ez az ügy több olyan kérdést vetett fel, amelyre a Kúriának ennek a konkrét ügynek a kapcsán válaszolnia kellett, amely meg is történt és a most decemberben megjelenő kúriai döntésekben, vagy közismertebb nevén a BH-ban elvi határozatot tesz közzé erről a Kúria, és ez olyan fontos elvi kérdések megválaszolását tette szükségessé, hogy hét pontban foglalta össze a Kúria azokat az elvi tételeket, amelyek ennek az egy ügynek az elbírálása folytán adóttak, és az új törvénynek a felülbírálatát, illetőleg a másodfokú és harmadfokú felülbírálatra vonatkozó elvi megfontolásait tartalmazza és ebben a Kúria az alsóbb bíróságok számára, itt azokra az alsóbb bíróságokra, akik természetesen fellebbezéseket bírálnak majd el, adott szempontokat.

Az ügynek a súlyát adó kifosztás büntette, illetőleg személyi szabadság megsértése, és ennek a tényei, ezek tulajdonképpen befejeződtek az ítélet tábla szintjén. Ugyanakkor ugye a harmadfokú eljárásnak az a feltétele, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósághoz képest a bűnösség kérdésében eltérő döntést hozzon, vagy olyan bűncselekményben is megállapítsa a terheltnek a bűnösségét, amelyről az elsőfokú bíróság nem döntött vagy hallgatott. Itt ezek az esetek fordultak elő, és a személyi szabadság megsértése, illetőleg a magánlaksértés voltak azok a bűncselekmények, amelyek miatt megnyílt a harmadfokú eljárás lehetősége.

Az új szabályozás azonban a korábbihoz képest azt kívánja meg, hogy a fellebbező kimondottan az ellentétes rendelkezést kell, hogy sérelmezze, ennek híjával nem nyílik meg a harmadfokú eljárás. Ameddig a korábbi törvényben az ellentétes döntés okát adta a harmadfokú, illetve a másodfellebbezésnek és a harmadfokú eljárásnak, abban az esetben az új törvény ez pedig célként határozza ezt meg, tehát nem elegendő az, hogy az említett módon eltérő döntés szülessék másodfokon, hanem az is szükségeltetik, hogy a fellebbezésre jogosultak kifejezetten ezeket az eltérő döntéseket támadják meg. Ebben az ügyben ezt értelmezni kellett, hiszen a fellebbezések bejelentése még a korábbi törvény szerint történt, amikor nem kívánt meg ilyen árnyalt jogorvoslati bejelentést a törvény, mint a mostani, azonban mivel olyan általános fellebbezéseket jelentettek be, különösen terhelt és védelmi oldalról, amely magában foglalta minden ítéleti rendelkezésnek a támadását, így szükségképpen azt is, amely természetében új volt és ugyanebben a körben sérelmezte a döntést jogilag az ügyészség is. Minden feltétele meg volt annak, hogy a Kúria a harmadfokú felülbírálatot elvégezze és egyébként annyiban pontosította a megállapított, illetve a bűncselekménynek a minősítését, hogy az aljas indokból történt elkövetést a személyi szabadság megsértése kapcsán, illetőleg ugyan e bűncselekmény kapcsán a védekezésre képtelen személy sérelmére elkövetést és a kifosztás büntetést is ilyen személy sérelmére elkövetettnek állapította meg. Egyebekben rámutatott a Kúria arra, hogy az ítélőtábla a büntetéskiszabás során alapvetően helyesen értékelt a büntetéskiszabási körülményeket, azonban némileg nagyobb hangsúlyt kellett, hogy kapjon az, hogy egy gyógyításra felesküdt ember a hivatásával visszaélve követte el azt a cselekményt különös kegyetlenséggel, és többszörösen is minősültek a legsúlyosabb cselekmények. Ezekre figyelemmel súlyosította még a szabadságvesztés főbüntetést és ezzel arányosan a közügyektől eltiltást is.

Tehát ez az ügy itt véglegesen lezárult és már az új törvény alkalmazásának igen lényeges szempontjaiban kívánta a Kúria megszólalását és az alsóbb bíróságok számára elvi határozat meghozatalát, ami meg is történt. Ennek az ügynek ez volt röviden összefoglalva a jelentősége.

A másik téma, amelyről szabad szólnom az nem ilyen súlyos megítélésű bűncselekmény elbírálásáról szólt, viszont számot tartott az érdeklődésre és igen nagy visszhangja volt a sajtóban, televízióban. Ennek az ügynek az elkövetője egy egyébként maga is a média

részéről eljáró személy, mert egy szerkesztő-riporter volt, aki egy migráns betörés alkalmával a határátkelőhelyen, az ott intézkedő rendőrök működését kísérte figyelemmel és ennek során, amikor a rendőri intézkedés alól elszabadult, mintegy 1400 fő migráns futásnak eredt és megbontotta a rendet, akkor két személyt megrúgott, egyet pedig megkísérelt. Ezért őt garázdaság miatt marasztalták, mely ügyben a terhelt és védője felülvizsgálati indítványt nyújtottak be a Kúriához. A felülvizsgálati indítvány alapvetően büntethetőséget kizáró okból, jogos védelem miatt kívánta volna a terheltnek a felmentését az ellene garázdaság vétsége miatt emelt vád és következményei alól. A Kúria ebben, a felülvizsgálati indítványt elbírálva azt az álláspontot foglalta el, hogy a felmentésre tett indítvány alapos, felmentő döntést hozott, mert a terhelt nem követte el a terhére megállapított bűncselekményt, azonban lényegesen eltért az indítványtól, más okból látta megállapíthatónak ezt a döntést, mivel jogos védelmi helyzet ebben az esetben nem valósult meg.

A Kúria kifejtette azt ebben a döntésében, mint már több számos korábbi ügyben is, jogos védelemnek mindig feltétele a jogtalan támadás. Ebben az esetben az érintett személlyel szemben sem a személye, sem a javai, de a közérdek ellen sem követtek el jogtalan támadást, senki sem, nemcsak azok, akik ellen ő fordult, de mások sem, tehát itt neki a törvény szerinti feltételek nem valósultak meg, nem volt olyan jogtalan támadás, amelyet el kellett volna háritania, és arra sem volt ok, hogy ő a közérdek érdekében lépjen fel, hiszen ennek védelmére szakképzett rendőrök álltak rendelkezésre nagy számban az adott helyszínen és időpontban.

Ugyanakkor a garázdaság bűncselekményében történt bűnösség megállapítását törvénysértőnek ítélte a Kúria, ugyanis e bűncselekmény akkor valósul meg, hogy ha ennek három együttes törvényi konjunktív feltétele maradéktalanul teljesül. Ehhez képest, aki olyan kihívóan közösségellenes erőszakos magatartást tanúsít, ami alkalmas arra, hogy másokban megbotráncozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, akkor garázdaságot követ el. Ebben az ügyben kétségtelenül, hogy erőszakos magatartás tanúsításáról volt szó, amennyiben rúgott, illetve rúgni próbált ez a hölgy, ugyanakkor a cselekmény a kihívó közösségellenességet, mintegy szükséges tényállási elemet nélkülözte, ezért garázdaság bűncselekménynek megállapítására nem kerülhetett sor. Ennek a tényállási elemnek, a kihívó közösségellenességnek a hiánya a cselekményt nem teszi jogilag értékelhetetlenné, ez jogilag minősíthető, deviáns magatartás, elítélendő

magatartás, a szabálysértési törvénybe ütközik, a garázdaság szabálysértési alakzatát valósíthatta volna meg, illetőleg egy másik közrend, köznyugalom elleni bűncselekményt, a rendzavarás szabálysértését. Itt konkrétan erre került sor. Azért nem a garázdaság szabálysértését, mert annak a, ott viszont az erőszakos tényállási fordulat hiányzik és a kihívó közösségellenesség kívántatik meg. Mivel kihívó közösségellenesség hiányzott önmagában az erőszakos magatartás tanúsítása ezt sem bűncselekménnyé, sem szabálysértéssé, illetve a garázdaság szabálysértésévé nem minősíti. Az elkövetett magatartás a rendzavarás szabálysértésének felelt volna meg, amennyiben a verekedés elkövetési fordulatot valósította meg az elkövető. A garázdaság szabálysértése miatti felelősségre vonásnak azonban akadálya volt, tudniillik az abszolút elévülési idő, a 2 év bekövetkezett, ezért a szabálysértés jogkövetkezményeit a Kúria nem tudta levonni, hanem a törvénynek megfelelő határozatot hozott, amikor felmentette ugye a bűncselekmény miatt emelt vád alól, mert bűncselekményt nem valósított meg, a szabálysértés miatt pedig, a rendzavarás szabálysértés miatt pedig nem alkalmazhatta a jogkövetkezményeket, ezért megszüntette elévülés miatt a szabálysértés miatt indított eljárást.

A Kúria ugyanakkor kifejtette a határozatában, szóbeli indokolásában, de az írásbeli indokolásában is azt, hogy a cselekmény egyébként etikailag is elítélendő, kifogásolható magatartás volt és hogy a szabálysértés tényállását valósította volna meg. Ez a tény azonban nem érinti azt, hogy mindenki csak azért tartozik felelősséggel, amit elkövetett, bűncselekményt nem valósított meg.

Az említett kihívó közösségellenesség, mint tényállási elem azt kívánja meg, hogy az elkövetés helyszínén és időpontjában, a magatartás tanúsításakor, akkor és ott legyen olyan nyílt és gátlástalan a társadalmi együttélés normáival a közösség érdekeivel szemben, amely miatt a magatartása kihívó közösségellenesség fogalmi ismérveivel rendelkezik. A közösségellenesség ugyanis minden bűncselekményben jelen van, ez a bűncselekmény általános fogalmi ismérveinek egyike, amikor azonban a jogalkotó szubsidiaritással a garázdaság bűncselekményét megkonstruálta, akkor ebben a kihívó közösségellenességet, mint külön, nyilvánvaló és elengedhetetlenül megvalósuló elemet fogalmazta meg. Ilyen ebben az esetben azért nem valósult meg, merthogy a közrend az mindig, ez nem egy tértől, időtől elvonatkoztatott hely vagy állapot, hanem mindig egy adott ország törvényes rendje, nyugalma, amely helyhez, időhöz kötött. Adott pillanatban ezt a rendet már megbontották,

megbontotta az a közel másfél ezres migráns tömeg, amely átzúdult a határon és azok közül egy négy-ötszáz fő, aki pedig kivonta magát a rendőri intézkedés hatálya alól. Oly mértékben, hogy ott rendőröket vonszoltak a földön, felbomlott a rend, egy kaotikus, zűrzavaros állapot keletkezett, tehát maga az a védendő jog, védendő érdek, a társadalom nyugalma, a nyugodt közállapotokhoz fűződő érdek, az már megbomlott, az már meg volt sértve. Ezen az állapoton, ezen a helyzeten az elkövetőnek a cselekménye, tehát ennek a riporternek a cselekménye már alkotó módon, jogkövetkezményt előidéző módon nem változtatott, a köznyugalomhoz fűződő társadalmi érdeket ez az idegen tömeg már megsértette, ehhez képest ebből sem ki nem rívott és azon sem nem változtatott, jogilag jelentős módon nem alakított ez a cselekmény, amit ez az illető elkövetett, ami a vád tárgyát képezte, a szabálysértési értékelésen túlmenően más következménnyel nem kellett, hogy járjon, azok következmények levonásának pedig akadálya volt.

Arra is rámutatott a Kúria, még egyszer elmondom tehát, hogy a garázdaság említett tényállási elemének megbotrántoztatásra vagy riadalomra alkalmasságát ezt az adott helyszínen és időpontban kell vizsgálni, abban a pillanatban kell alkalmasnak lennie a megbotrántozás vagy riadalom keltésére, nem pedig erről az eseményről történő tudósítások következtében. Tehát amikor a sajtó interpretálja ezt az eseményt, vagy annak ez mozzanatát kiemeli, és azt akár hangulatkeltésre, vagy hangulatot eredményező kommentárokkal láthatja el, mert ez már nem az igazságszolgáltatásra tartozik, azon kívül eső következmény.

A Kúria ezért tehát, ezt, ennek a cselekménynek az elvi tételeit is egyébként közzéteendő határozatban foglalta össze, mert a garázdaság ítélkezési gyakorlata is éppen ennek a fogalmi ismérvek az elemzését és értékelését ekként megkívánta.